

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček, rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izbaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SCOVENECE

Il Bollettino No 829

Azioni d'assalto su concentramenti avversari

51 carri armati, 20 automezzi, 24 velivoli distrutti

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Intensa attività di elementi esploranti su tutto il fronte egiziano.

Nei combattimenti di cui è stata data notizia dal Bollettino di ieri, le perdite del nemico sono salite ad 51 carri armati e venti automezzi blindati.

Formazioni dell'Asse hanno rinnovato ruscite azioni d'assalto su concentramenti avversari: nel corso di vivaci scontri, 21 aeroplani britannici erano abbattuti da cacciatori italiani e tedeschi; tre altri venivano fatti precipitare da batterie contraeree. Cinque nostri apparecchi non hanno fatto ritorno da voli di guerra negli ultimi due giorni.

Nelle recenti operazioni aeree sul fronte egiziano la 91 squadriglia del 4 stormo da caccia ha raggiunto sua centesima vittoria.

Vojno poročilo št. 829

Napadalne akcije na nasprotnikova zbirališča

Uničenih 51 tankov in 20 vozil ter 24 letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Živahno delovanje izvidnic na vsem egiptskem bojišču.

V bojih, ki jih omenja včerajšnje vojno poročilo, so sovražne izgube narasle na 51 tankov in 20 oklepnih avtomobilskih vozil.

Skupine letalstva Osi so obnovile posrečne napade na sovražna zbirališča. Med živahnimi spopadi so italijanski in nemški lovci sestrelili 21 angleških letal. Tri letala so sestrelile protiletalske baterije. Pet naših letal se ni vrnilo z vojnih poletov v zadnjih dveh dneh.

Med nedavnimi letalskimi napadi na egiptskem bojišču je 91. skvadrigla četrtega letalskega roja dosegla svojo stoto zmago.

Proslavljeni letalci

Rim, 3. septembra. AS. Dodatek k današnjemu vojnemu poročilu pravi, da so se pri zadnjih bojih v Egiptu zlasti odlikovale letalske skupine naslednjih poveljnikov: Luigi Filippi, Giuseppe Dagostinis, Roberto Fasio, Carlo Ruspoli.

Izredno živahni boji na južnem ruskem bojišču

Italijanski oddelki zavzeli utrjeni sistem ob Donu

Berlin, 3. septembra. AS. Južno od Matjuškaja v odseku Anapa je nemška naskakovna skupina napravila vdor v sovjetske utrjene vrste. Sovražne čete so se morale umakniti na nove položaje. Vzhodno od tod so Nemci z naskokom zavzeli nekaj utrjenih krajev, ki so jih boljševiki srdito branili. Sovražne izgube med temi boji so zelo velike.

Nemška letala so bombardirala in z ognjem iz strojne obsipavala sovjetske čete, ki se umikajo proti Novorosijsku. Tri sovražne baterije so bile uničene jugovzhodno od Georgijevska. Na bojišču pri Tereku je bil odbit silovit sovjetski napad na nemško oporišče.

Angleško delavstvo zavrača sodelovanje s komunisti

Rim, 3. septembra. AS. Angleška delavska straka je po svojih zastopnikih jasno izjavila, da ni možno nobeno sodelovanje s komunistično stranko. Sklep je sprejela vrhovna ustanova delavske stranke, izvršni odbor, ki je vsem angleškim delavcem poslal glede tega določen opomin. Sporočil jim je, da ostane v veljavi sklep letnega občnega zbora stranke, da ne bo sodelovala s komunistično stranko in da bodo izdani kazenski ukrepi zoper člane, ki es tega sklepa ne bi držali. Opozorilo pravi:

»Ne smemo izgubiti nikdar iz vida dejstva, da komunistična stranka podpira zdaj angleške vojne napore, pa ne zaradi tega, ker je v nevarnosti Anglija in ker gre za usodo demokracije, temveč edino zato, da bi delala na korist Rusije. V teh žalostnih dneh, ko angleški komunizem tekmuje z angleškim domoljubjem in se druži z odličnimi politiki, ki prevare niso razumeli, je treba opozoriti delavce.

Opozorilo odbora delavske stranke razkrinka tudi zvižajo angleške komunistične stranke, ki z obilnimi denarji, pritekaajočimi iz sovjetskega poslaništva tiska na elegantnem papirju in z zlatim okrajem vabila na takomimovana domoljubna zborovanja, ki jih prireajo komunisti, ko je na drugi strani pomanjkanje papirja tako veliko, da zbirajo celo tramvajске vozovnice. S tem hočejo komunisti varati javnost, ki nevede prihaja na ta zborovanja ter poslušajo čisto komunistično propagando.

To opozorilo izvršnega odbora delavske stranke bo nedvomno močna mrzla prha za sovjetskega poslanika Majskega ter za angleške

Hitlerjev glavni stan, 3. septembra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Jugovzhodno od Anape je bilo več živahno branjenih višinskih postojank v naskoku zavzetih. Pred Novorosijskom sta bila potopljena motorini in čistilni čoln. Zadele so ju bombe.

Nemški hitri čolni so na Črnem morju iz konvoja potopili dve petrolejski ladji, dva parnika in šest velikih ladij s skupno 15.400 ton.

Pred Stalingradom so nemške in rumunske čete v tesnem sodelovanju z letalstvom vrgle sovražnika iz močno utrjenih bunkerskih postojank. Protinapadi so bili odbiti. Vojaškovazne naprave v in okoli Stalingrada in ladijske cilje na Volgi so letala močno bombardirala.

Jugovzhodno od Kaluge in severovzhodno od Medina je bilo več sovražnih napadov odbitih. Tudi pri Rževu so se ponesrečili sovražni napadi močne pehote in tankovskih sil. Pri tem so skupine armade s sodelovanjem bojnih in strmoglavskih letal uničile 109 sovjetskih tankov.

Južno od jezera Ladoga in pred Petrogradom so propadli ponovni sovražni napadi. Ob ledenem morju je letalstvo bombardiralo sovražne baterije na polotoku Ribačij in letališče pri Murmansku.

Sovjetsko letalstvo je 1. in 2. septembra v letalskih bojih in zaradi ognja protiletalskega topništva izgubilo 148 letal, eno letalo pa je bilo uničeno na tleh.

Osem lastnih letal se s poleta proti sovražniku ni vrnilo.

Na egiptskem bojišču živahna izvidniška delavnost. Število včeraj objavljenih tankovskih sovražnih izgub se je dvignilo na 51. Nemška in italijanska lovska letala so včeraj sestrelila 21 angleških letal. Ena nemška letala je bilo izgubljeno.

V noči na 2. september so nemške skupine bojnih letal bombardirale več angleških letališč severovzhodno in severovzhodno od Kaira.

Po brezuspešnih dnevnih motilnih poletih v veliki višini nad zahodno Nemčijo so skupine angleških letalstva ponoči napadle mesto Karlsruhe. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Zlasti v notranjosti mesta je nastala stvarna škoda in škoda na poslopih. Po dose-danjih poročilih je bilo sestreljenih šest napadalnih bombnikov.

Pri nizkih napadih so včeraj lahka nemška bojna letala z bombami težke vrste zadela industrijske in prometne naprave na otoku Wight na angleški južni obali. V noči na 3. september so bombniki bombardirali vojaškovazne cilje v srednji Angliji.

Bern, 3. sept. AS. Po poročilih, ki prihajajo s sovjetskega bojišča in ki jih širijo ameriške agencije, se lahko vidi, da se je položaj rdeče vojske v južnem odseku občutno poslabšal. Nemške oklepne sile so na več mestih prodirle skozi obrambo in sicer jugovzhodno od Stalingrada in boljševiki vkljub srditim protinapadom niso mogli zadeti teh prodorov. Severovzhodno od me-

Berlinski vojaški krogi izjavljajo, da so nemške čete izsilile nove vdore v utrjene črte, ki branijo Stalingrad. Jugovzhodno od mesta so Nemci zasedli utrjeno višino in to vključno srditemu odporu sovražnika. Nemški lovci in nemško protiletalsko topništvo so sestrelili 23 sovjetskih letal.

Na bojišču pri Donu je italijanski oddelki v naskoku zavzel sovražni utrjeni sistem. Posadka je bila pobita, italijanske čete pa so zaplenile veliko količino orožja in streliva.

V srednjem odseku in jugovzhodno od Kaluge in v pokrajini pri Rževu boljševiki več ne izvajajo krajevnih napadov.

boljševiške voditelje, ki bodo morali misliti na nova sredstva za širjenje komunističnih načel med angleškimi delavskimi množicami, če bodo hoteli živeti v milosti svojih moskovskih voditeljev, zlasti pa, če bodo hoteli še naprej dobiti svoje masne prejemke.

Uspehi jugovzhodno od Anape

Na Črnem morju potopljenih 10 ruskih ladij — Novi uspehi pri Stalingradu

sta je nemški in zavezniški pritisk vedno hujši. Kakor poročajo, so nemške in italijanske sile obnovile ofenzivo pri Klekaj, kjer so že dosegle velike teritorialne uspehe.

Berlin, 3. sept. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so skupine nemških bojnih letal napadle sovražne vojne postojanke ob ledenem morju. Med temi poleti je prišlo do bojev med nemškimi in sovjetskimi lovci. 23 boljševiških letal je bilo sestreljenih.

Berlin, 3. sept. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so angleški bombniki v pretekli noči izvedli polete nad razne kraje na levi obali Rena. Šest letal je bilo sestreljenih. Nemška bojna letala so napadla važne cilje v Midlandu.

Sovjetska krvoločnost

Bern, 3. sept. AS. Iz Londona poročajo naslednjo podrobnost iz bojev za Sebastopol: Malo

pred predajo trdnjave so boljševiki poglali v zrak vzhodni del hriba Inkerman, da bi tako preprečili, da bi Nemci dobili v svoje roke strelivo in živila. Eksplozija min je bila tolikšna, da se je porušil cel del hriba in je nastal plaz, nad 300 m širok. Plaz je pokopal pod seboj nad 150 boljševiških vojakov, nad tisoč žena in otrok pa je našlo smrt pod ogromnimi skalami.

Izredno kritičen položaj pri Stalingradu

Lisbona, 3. sept. AS. Posebni dopisnik na sovjetskem bojišču poroča londonskemu »Timesu«, da je položaj na jugu in na jugovzhodu od Stalingrada »izredno kritičen«. Nemško letalstvo si je v tem odseku zagotovilo popolno premoč in močno podpira boje na kopnem, ko preprečuje boljševikom, da bi preosnovali svoje obrambne črte.

Nemški odgovor na angleško nasilje

Hitlerjev glavni stan, 3. sept. AS. Včerajšnje nemško uradno vojno poročilo pravi vrh drugega tudi tole:

V angleški zapovedi zajeti v Dieppeu, stoji v dodatku in sicer v četrtem poglavju pod znamenjem B 2 K, naslednje:

»Kjer se le da, naj se zvežejo roke nemškimi ujetnikom, da ne bi mogli uničiti svojih listin.«

V uradnem poročilu nemškega vrhovnega poveljstva z dne 30. avgusta 1942 je med drugim bilo objavljeno tudi to določilo iz angleške operacijske zapovedi. Zaradi tega je nemško vrhovno poveljstvo zapovedalo, da naj se uklenejo vsi angleški častniki in vojniki. Razlog za to ravnanje so angleškim ujetnikom sporočili. Ta ukrep bo preklican takoj, ko bo angleška vlada z uradnim sporočilom razveljavila ukrep, razglašen v navedeni zapovedi.

V zvezi z metanjem nemških vojnih ujetnikov v verige izjavlja vrhovno poveljstvo tudi, da bodo v bodoče vsi taki divjaški načini, ki pome-

nijo nasilje in nesramnost do hrabrih nemških vojakov, dobili takojšen odgovor v najtrši repressalijah. Nemške čete so dozdaj — in številne fotografije iz Dieppa to dokazujejo — ravnale z angleškimi ujetniki kot s spoštovanja vrednimi nasprotniki. Na angleškem poveljstvu pa je, da presodi, če bo sprememba glede ravnanja z ujetniki po skušnjah pri Dieppeu zadela več nemških ali več angleških ujetnikov.

Amsterdam, 3. septembra. AS. Angleško vojno ministrstvo je snoči objavilo izjavo glede sporočila, ki ga vsebuje včerajšnje nemško uradno vojno poročilo in ki govori o neki angleški zapovedi, katero so našli v Dieppeu in kjer se priporoča, naj zvežejo roke nemškim ujetnikom, da bi jim tako preprečili možnost za uničenje listin. Izjava angleškega vojnega ministrstva pravi, da bodo začeli preiskavo zaradi ugotovitve, če je res bila taka zapoved dana. Ministrstvo odločno zanika, da bi bili ujetnikom res vezali roke. Če je pa kakršna koli taka zapoved bila dana, bo preklicana.

Angleško nasilje v Egiptu narašča

Ankara, 3. septembra. AS. Iz Kaira poročajo, da angleško nasilje v Egiptu vedno bolj narašča. Policija je aretirala pet članov kraljeve družine, med njimi tudi prince kralja Faruka, Sabrija pašo. Kakšna je njihova usoda, ni znano. Angleške čete stražijo kraljevo palačo.

V prejšnjem tednu je angleška policija aretirala nad 6000 egiptskih nacionalistov, od teh so jih takoj 2000 poslali v koncentracijska taborišča na polotoku Sinaj.

Protiangleško razpoloženje se vedno bolj širi. V pretekli noči so egiptski nacionalisti poglali v zrak dve skladišči blizu Kaira.

V Aleksandriji in v Kairu je prišlo do bučnih

demonstracij proti Angležem. Razburjenje je zlasti dijaštvo, ki je prirejalo zborovanja, katere je morala policija razpršiti.

Zet madžarskega regenta se je smrtno ponesrečil

Budimpešta, 3. septembra. AS. Z letališča Ert je pripeljal vest, da se je grof Julij Karoly, zet viskosti madžarskega regenta Horthyja, pri letalski nesreči ubil. Grof Julij Karoly je kot prostovoljec služil v madžarskem letalstvu. Njegovo letalo, na katerem je bil tudi neki letalski podčastnik, je na ogledniškem poletu iz neznanih razlogov treščilo z višine 700 m v Donavo, pri čemer je grof s posadko vred utonil.

Tuplo pokojnega grofa Karolyja ter ostanke letala zdaj skrbno iščejo. Zalostna novica je globoko pretresla madžarsko javnost, ki sočustvuje s tako hudo prizadetim regentom.

Zarota v Ekvadorju

Buenos Aires, 3. sept. AS. Iz Quita poročajo, da je bila tam odkrita revolucionarna zarota. Aretirali so več pristašev bivšega predsednika republike Ibara, ki se je hotel polastiti oblasti. Spor bi moral izbruhniti v nekaj dneh. Red sta vpostavili vojska in policija. Vojni oddelki krožijo po ulicah prestolnice.

Nemški učitelji iz Ukrajine

Berlin, 3. sept. AS. Minister Rosenberg je sprejel skupino učiteljev, nemških rojakov iz Ukrajine. Učitelji so obiskovali poseben tečaj.

Dve ameriški ladji potopljene

Berlin, 3. sept. AS. Nemški poročevalski urad poroča, da sta bili v Mehškem zalivu potopljeni dve ameriški ladji. Ladji so potopile podmornice Osi.

Pogled z letala na zelenico Siwo takoj potem, ko so jo zasedle naše čete.

Visoki komisar dal navodila okrajnim komisarjem

Ljubljana, 4. septembra.

Včeraj je Ekselencija Grazioli v Vlado palači sprejel poročila komisarjev okrajnih načelstev Pokrajine in navzočnosti visokega uradništva Komisarjate.

Zvezni Tajnik sprejel na poročanje pokrajinske hierarhe

Ljubljana 3. sept.

Fiskovni urad Zveze Fašijev sporoča: Danes so zaključena poročila pokrajinskih hierarhov, ki so se začela včeraj ob petih popoldne v zborni dvorani GIL-a.

Pokrajinski hierarhi od terenskih nadzornikov pa do fašističnih in osrednjih tajnikov so bili klicani na poročanje o položaju in aktivnosti Stranke na deželi.

Kakor smo rekli, je včeraj popoldne sprejel pokrajinske hierarhe na poročanje Zvezni Podtajnik Capurso in Podpoveljnik GIL-a.

Politični tajniki fašija in centra so poročali o raznih vprašanih straneh in mladine.

Danes zjutraj ob osmih so se poročila nadaljevala pod predsedstvom Zveznega Tajnika. Navzoči so bili Zvezni Podtajnik Capurso, Zvezni Podpoveljnik GIL-a, pokrajinska zaupnica ženskih fašijev, tajnik Pokrajinskega Dopolavora, vodja SM GIL-a ter Vodja Zvezne uprave.

Zveznemu Tajniku so poročali terenski nadzorniki, ki so ga natančno poučili o sedanjem položaju ter o delovanju fašijev po različnih krajih.

Koruza bo obrodila, kakor že dolgo ne

Ljubljana, septembra.

Koruza, ta hvaležna, pa tudi po krivici tolikokrat prezirana kulturna rastlina, se bo letos izvrstno obnesla, seveda, ako ne pride vmes še kakšna ujma. O koruznem zrodu, moki, zrnu, smo imeli vedno prazno mnenje, čeprav je to mnenje bilo neupravičeno. V resnici se more po hranilnih vrednostih koruza meriti z vsakim drugim žitom, tudi s pšenico in z ržjo. Koruza je vsestransko uporabljiva, bodisi za prehrano prebivalstva, bodisi za krmljenje živine. Nekateri balkanski narodi so se pod turškim pritiskom ohranili samo na ta način, da so na veliko sadili koruzo in jo tudi uživali. Turki sami v prejšnjih stoletjih tega žita niso toliko poznali in ga niso uživali, zato tudi koruznega pridelka niso pletili, temveč bolj pšenice in sorodna žita. To je tem bolj čudno, ker so koruzo zanesli v Evropo najprej Španci iz Južne Amerike. Njena prvotna domovina je današnji Paragvaj, po Španci pa so jo prenesli v Egipt in od tam dalje v Evropo arabski vrtnarji, poznejši turški tlačani.

Naš izraz za koruzo »turčica« prihaja odtod, ker so koruzo sadili predvsem narodi, ki so bili pod turškim tlačanstvom. Tudi italijanski izraz za koruzo spominja na to, da je koruza prišla v Evropo z nekdanjega turškega Balkana.

Kadar smo imeli v izobilju pšenične, ržene in ajdove moke, res nismo dosti pšeničali koruznih mlečnih izdelkov, čeprav so naše gospodinjstvo dobro vedele, kako izvrstna je polenta iz koruznega zdroba. Naši mlinarji so tudi dobro vedeli, kako naj meljejo koruzno zrnje za zдроб in kako za moko. Koruzne moke pa pred kakimi tridesetimi leti skoraj nihče ni hotel kupovati, ljudi je bilo težko navaditi na okus koruze. Dandanes pa je do najboljše situirani sloji z velikim užitek polento iz koruznega zdroba oziroma koruzne moke. Pri nas je koruzi vedno delala močno konkurenco ajdova moka in smo Slovenci rajši jedli ajdove žgance. Toda ajda ne rodi vsako leto, dostikrat popolnoma odpove in se je zato tudi naš kmet marsikdaj odločil, da zasadi koruzo, ki rodi sicer na istem prostoru samo enkrat, toda to skoraj redno. Ajda je možno sejati po ječmenu in po pšenici, pridelek pa ni zanesljiv.

Naš kmet pa je kaj kmalu spoznal vrednost

Občinski podporni odbor — Razglas

S 1. septembrom bo ta odbor olprij pisarno v Šiški, Zibertova 27, z začetno nalogo, da bo sprejemal prošnje za podporo in da jih bo delil.

Zaradi tega naj vsi potrebni podpore, ki bivajo na spodaj navedenih ulicah vložijo svoje prošnje ne več v pisarno v Franciskanski ulici 6, temveč na okrogno pisarno v Šiški. Tudi zaradi morebitnih informacij ali zaradi sprejema podpore za delimitirano cono, bo kompetentna okrogna pisarna.

Urniki pisarne je omejen na dopoldanske ure, to je od 8 do 12. Ponedeljek, sredi in petek se bodo izključno sprejemale samo prošnje, podeljevanje podpor se bo pa vršilo samo v torek, četrtek in soboto.

Za sestavo in za vlaganje prošnje še vedno veljajo navodila, ki jih je izdal ta urad.

K sedežu v Šiški so pridržani naslednji okraj: Šiška, Zg. Šiška, Koseze, Dravje, Podutik, Zapuže, Bežigrad, Kamna gorica, Brinje.

Talleyrandova smrt

Kako je mogoče razumeti, zakaj je tako trmasto vztrajal na tem, da je končno ureditev z Bogom odlašal do zadnjega, ko je bilo nemogoče vedeti, če bo določeni rok še dočkal? S tem je stavil v nevarnost rešitev svoje duše, tolažbo ljubljenskih nečakinj in celo besedo, ki jo je tolikokrat zastavil. Vzrok le navedene odločitve je ostal zakrit za vedno. Dupanloup tega ni pojasnil. Prav za prav se o tem niti ni spraševal. Sicer pa je to popolnoma razumljivo. Bil je zadovoljen z znano božjo milostjo in ni hotel raziskovati njenih skrivnostnih poti. Duff Cooper, zadnji Talleyrandov življenjespisek pa si je v svojem briljantnem, čeprav precej prizanesljivem študiju, stavil na vprašanje. Vendar je kot odgovor le navedel razne domneve, ki so bile takrat in pozneje najbolj razširjene med številnimi občudovalci in nasprotniki moža, ki se je vse svoje življenje zdel kakor posebej naspotje. Trdili so, da je ta »med peto in šesto uro« bila le muha stareca, ki je že postal popolnoma otročji. Drugi so bili mnenja, da je njegova diplomacija vedno obstojala v tem, da se mu ni nikdar mudilo, da je videl pred seboj sakrastičen obraz nevernega prijatelja Montronda, ki mu je smejel se večkrat govoril o izgubljenem sinu, o čustvih desnega razbojnika in o izgubljeni ovi. Nekoliko pozneje pa naj bi iz onostranstva videl njegove solze obžalovanja in morda zavidevanja. Nekateri so tudi trdili, da je do zadnjega upal, da bo ozdravel, da ni hotel zanikati tega, kar je izpovedoval ob vznosu oltarja boginje Pameti in končno, da ni hotel, da bi se domnevalo, da je storil to iz strahu ured smrtjo.

In vendar bi ob luči teh poslednjih dogodkov moralo biti mogoče prodreti tudi v najbolj skrite globine in odstraniti zadnjo senco. Toliko bolj, ker se ob tem, kar knjiga razkriva o tej duši,

ne zdi preveč težko spoznati, katera izmed teh domnev je najbolj utemeljena in najbolj verjetna.

Brez dvoma ne domneva o zatemnjenem razumu. Dogodki to dovolj jasno pričajo. Tudi ne druga o diplomatskem postopanju. Ne primerjalni bi tako sprave s Cerkvijo in z Bogom z mednarodno pogodbo, kot so v tistih dneh duhovito delali Parizani, pač pa bi jo popolnoma istovetili s politično pogodbo, premišljeno do konca, medtem ko je sprava bila že sklenjena in urejena že pred nekaj dnevi. Da bi upal na ozdravljenje? Če bi tudi res upal, da bi mogel s štirinosemdesetimi leti premagati krizo, kaj naj bi še pričakoval od življenja? Kar se tiče njegovih idej ob času Voltaireja, ne glede na to, Lesourd poudarja o razliki med obema, Talleyrand ni bil mož, ki bi pretiraval v zvestobi do gotovih razovorov. Saj je v svojem življenju za manj važne razloge, kakor pa je vedno življenje, spreminjal svoje nazore, vedenje in pogodbe. Sicer pa je tudi njegova vrnitev v katoliško Cerkev dve leti prej, že oprostila njegovo vest sužnosti republikanskega racionalizma.

Ostane torej samo zadnja domneva, toda... obrnjena tako, da mu dela čast in da osvetluje vrednost in pomen vzvišenega dejanja: bal se je, da bi se domnevalo, da je storil ta korak iz strahu.

Da. Vsem tem je strahotno računanje, ki se zdi skoraj kakor predrzno zaupanje in izživljanje. Vendar pa je mogoče domnevati, da se je čutil dovolj močnega, da preživi noč, čeprav so vsi ostali bili nasprotnega mnenja. Nenavadna in nerazumljiva je njegova vztrajnost pri izjavi »med peto in šesto uro«. Vendar pa je res, če je hotel odstraniti vsako sumnjenje, da se je uklonil iz strahopetnosti, da skoraj ni bilo druge poti, da bi uveril javno mnenje, ki je bilo, posebno napram njemu tako nezaupno. Samo tako bi njegovi skeptični prijatelji bili prisiljeni, da ne bodo domnevali, da

Rente v našem socialnem zavarovanju

Ljubljana, septembra.

Naše socialno zavarovanje, katerega nosilec v Ljubljanski pokrajini je Zavod za socialno zavarovanje, pozna več vrst rent, oziroma odškodnin za zavarovance. Iz polletnega poročila za l. 1942, ki ga je ta Zavod sedaj izdal, posnemamo, da se nekatere rente že uvažajo in da jih upravičenci tudi že prejema. Naši podatki veljajo samo za zavarovance pri tem zavodu.

Do onemoglostne rente ima pravico, ne glede na starost, oni zavarovavec, ki je trajno ali po izpraznjenju bolezenskih podpor začasno onemogel, v kolikor onemoglost ni posledica obratne nezdode. (taki dobivajo druge vrste rento.) Zavod je obravnaval 33 primerov, ko so zavarovanci prosili za tako onemoglostno rento. Najnižja mesečna renta znaša 33,30 lir, najvišja pa 127,20 lir. Zavod je rento priznal 13 prosilec, odklonil jo je 5, ni še rešil 14 prošelj, specialno zdravljenje pa je dovolil enemu prosilec.

Do vdovske podpore je upravičena žena, katere mož je umrl, ko je bilo zanj za onemoglostno zavarovanje vplačanih vsaj za 700 dni, to je sto tednov zavarovalnih prispevkov. Vdovsko podporo izplačuje Zavod največ tri leta po moževi smrti. Zavod je letos v prvi polovici leta obravnaval 17 takih prošelj in ugodil vsem 17. Najnižja mesečna vdovska podpora znaša 13,20 lir, najvišja pa 33,30 lir.

Dečje rente se priznavajo nedoletnim otrokom, katerih oče je bil zavarovan za onemoglost, starost in smrt vsaj 100 tednov. Izplačujejo pa se najdalje do 16. leta starosti. Zavod je obravnaval 15 takih primerov in v vseh 15 primerih ugodno rešil prošnje. Upravičenih otrok je bilo 26. Najnižja mesečna renta znaša 13,90 lir, najvišja pa 33,30 lir.

Če po umrlem zavarovancu ni drugih upravičencev, to je žene in otrok ali če jih je skupaj manj kakor štiri, so upravičeni do podpore tudi roditelji ali celo ded in babica. Ako pa ni roditeljev, odnosno deda in babice, pa ima Zavod pravico podeliti podporo tudi vnukom ali pa bratom in sestram zavarovancev pod 15 letom starosti. Pogoj pa je, da je zavarovavec za življenja pretežno vzdrževal te osebe. Takih primerov je Zavod obravnaval 7 ter je v šestih primerih prošnje ugodno rešil, v enem primeru pa prošnjo odklonil. Najnižja podpora znaša 6,04 lir, najvišja pa 14,20 lir.

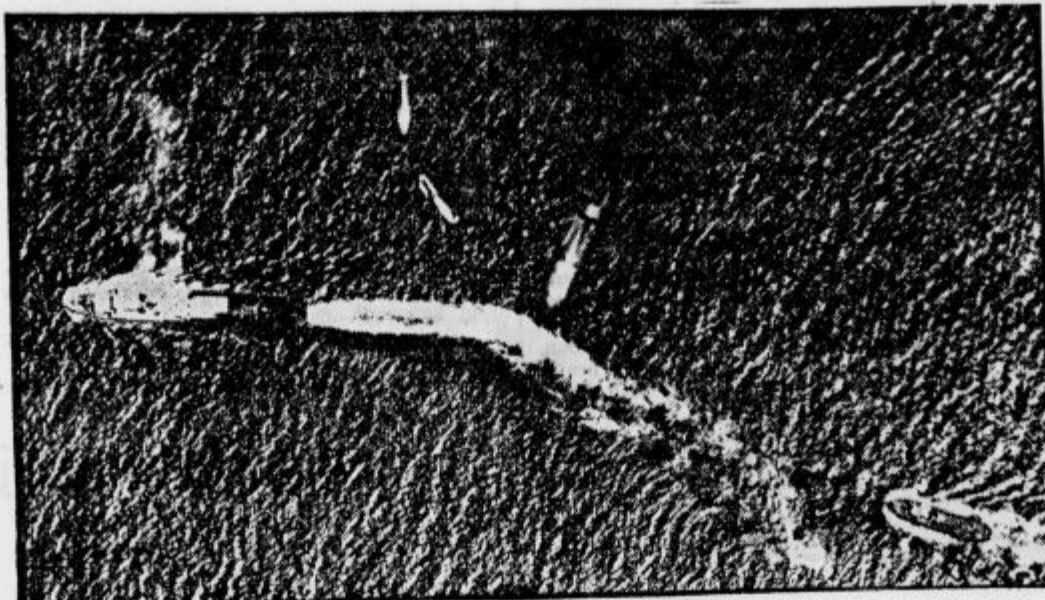
Kakega vračanja vplačanih prispevkov za socialno zavarovanje v načelu ne poznamo, razen v dveh primerih. To je ako se zavarovance omože in pol leta pred možitvijo in dve leti po možitvi prenehajo trajno biti obvezane socialnemu zavarovanju. Drug primer pa je, da zavarovavec dovrši 70. leto starosti, pa si še ni pridobil pravice do starostne rente. Takih primerov je obravnaval Zavod 12 ter je v 9 primerih ugodno rešil prošnje, v treh pa jih je odklonil. Skupni znesek povrnjenih prispevkov znaša v prvi polovici letošnjega leta 3494,39 lir.

Pravico do pogrebne iz naslova posmrtninskega zavarovanja imajo oni zavarovanci, ki si niso pridobili pravice do pogrebne iz naslova bolniške panoge. Pogoj za to pa je, da imajo izpolnjeno najmanj 100 tedensko karentno dobo zavarovanja. V tem primeru so upravičenci do pogrebne bližnji svoji umrlega zavarovance. Takih primerov je zavod obravnaval 8, v sedmih jih je ugodno rešil, v enem pa odklonil.

Skupni pregled takih primerov rent in podpor kaže, da je Zavod obravnaval 92 prošelj.

Invalidsko zavarovanje se še ne izvaja v celoti in bodo prve starostne rente priznane šele aprila 1947, to je po poteku 500 tedenske karentne dobe, kakor jo predpisuje zakon o zavarovanju delavcev.

V vsako hišo »Slovence«!

Prvi fotografski dokazi o letalski bitki na Sredozemlju; ladje iz angleškega konvoja pod natančno merjenimi bombami naših letal.

Jožef Löbel:

U boju proti bakterijam

Ko je dospel do te točke, je hotel na vsak način, da tudi njega ogriže stekel pes in da sam na sebi poskus svoj način zdravljenja. Vsi smo mu to brnili — a zaman. Močnejši od nas pa je bil devetletni fantek. Alžaban Jožef Melster. Tega je prav v času teh poskusov ugriznil stekel pes in se je zatekel k Pasteurju zaradi zdravljenja. Tako je bila odveč misel na poskus na samemu sebi, in ta deček je bil prvi človek, ki ga je bil veliki Pasteur rešil smrti zaradi stekline.

To pa le mimgrede. Hotel sem ti le dokazati, kako misli Maks Gruber o Pasteurju!

Prisrčne pozdrave vsem!

Vaš Martin.

Dr. Bogoslav Alexius, zdravnik v Kronovem, sinu Martinu v Parizu.

Dragi Martin! Hvala za sporočilo o Gruberju! Prav za prav bi mi ne bilo treba pošiljati njegovega pisanja, če si imel le ta namen, da bi me prepričal o Pasteurjevi veličini. Ne dvomim, da si ga ti dobro omeni, da sploh ne štejem zadostnega števila odločilnih dokazov glede odkritja Tvojega učitelja. Oba, mati in jaz, sva vrela z velikim veseljem na znanje Tvoje pismo, kjer je očito, da si po svojem dolgem potovanju ohranil isto navdušenje za Pasteurja, in da je njegov institut postal take nekak dom, domače ognjišče.

A zdaj se mi, da bi grešil zoper hvaležnost, če bi pozabil na Kocha odstopnega iz ljubezni do Pasteurja navzočega. Kajti dokler si bil skupaj s Kochom, ga nisi nič manj cenil ter si videl v svojih nemških tovarših prav tako drage prijatelje, kakor jih sedaj vidiš v svojih pariskih sodelavcih.

Hotel bi Te opozoriti, da morda ne bi bil krivčen tako nasproti tem kakor onim.

Sicer sem pa zelo zadovoljen s Teboj ter blagoslovim Tebe in Tvoje delo s svojim očetovskim blagoslovom. Tvoj stari oče.

Dr. Martin Alexius iz Pariza svojemu očetu v Kronovem.

Dragi oče!

Tvoje opozorilo mi je dalo vedeti, da si tudi ti predstavljaš neke vrste nasprotje med francoskimi in nemškimi znanstvenimi zavodi. Zai mislilo tako mnogi znanstveniki, in zato nič čudnega, če vidi obširno v našem prizadevanju neke vrste tekmo za dosego znanstvenih laurjev. Jaz sam in še precej mlajh tukajšnjih tovaršev pa se ne smatramo kot tekmece Nemcev. In prepričan sem tudi, da prav tako mislijo tovarši v Berlinu o Francozih. Nekoč je Koch rekel, da se moč narodov meri v borbi proti malariji, toda tako nevarnim nasprotnikom človeškega rodu, in narodi bi morali tekmovati med seboj, kdo bo dosegel več uspehov. Jaz sem prepričan, da se moče, kakor Löffler, Gaffky, Ehrlich, Behring ter od druge strani Raux, Versin, Mechnikov in tako dalje niso nikoli smatrali za nasprotnike, kvečjemu zaveznike, ki se ramo ob rami bore za iste cilje.

Treba je le spomniti na prizadevanje na področju davice, Berlin in Pariz sta delala čudovito vzajemno. Nemci in Francozi so se vzajemno dopolnjevali za blagor človeštva. Ti Kochovi in Pasteurjevi učenci so bili podobni nekakim mednarodnim detektivom, ki so iskali zločince mednarodnega kova. Brez ozira na državne meje so sodelovali pri lovu na sovražnika, ki sam od svoje strani ne pozna nobenih meja.

Bacila davice je najprej zasledil Nemec Löffler. Bacil ima obliko majhnega kila. Komaj ga je Löffler opisal, že je v Parizu Versin ugotovil, da če cepi z njim žival, povzroči v njih iste znake kakor pri otrocih. Nato je Emil Roux odkril, kako maloštevilni bacili so se vgnezdili v grlo, uničili celo telo, izločajo namreč strup, ki plava po krvi in povzroči razvija škodljiv učinek. To je dokazal, ko je izoliral strup, toksin. Potrošil je veliko truda preden se mu je posrečilo prečistiti juho, v kateri je gojil bakterije, tako da so bacili ostali, strup pa je odtekel. Tedaj je ta strup očistil mikrobi, vcepil zajcem. In v vseh so se pojavili znaki, ki so značilni za tistega, ki je bil cepljen s samim bacilom.

To je bil trenutek, ko je zopet nemški detektiv Behring nadaljeval z zasledovanjem zločinca. Ugotovil je, da je za smrtni primer treba določene množine toksinov. Manjša količina ne povzroči obolenja. Nadaljeval s poskusi ter ugotovil, da če žival cepimo z manjšo množino, postane nesprejemljiva tudi za smrtno količino. Torej se je moral v telesu narediti neki protistrup, antitoksin, ki kroži po krvi. Od tu je Behring prišel do sklepa, da bi bolnik ozdravel, če bi mu pravočasno vcepili krvni serum, ki vsebuje protistrup. Toda kje dobiti ta serum? Vprašanje je tako rešil: konju je treba vcepiti majhno količino toksinov, in proizvedel bo veliko množino antitoksinov, ki se mu nato odvzamejo ter vcepijo otrokom.

All ni to dokaz slajnega sodelovanja med Nemci in Francozi? To je naravno vzoren primer, da so odkritja kakor neka veriga. Vsak njen člen je sad razmišljanja, ne pa slučaj ali gole intuicije ali empirizma.

Že visoka duhovna raven takega dela zadostuje, da izloči vsak sum, da bi v teh znanstvenih raziskovanjih imela vlog kakšna osebna prizadevanja. All nisl tega mnenja?

Dragi oče, že nekaj časa sem mi piše zelo poredko. Tudi od moje sestre dobivam le malo pism.

Pozdravlja Te Tvoj

Martin.

(Dalje.)

Droline novice

Koledar

Petek, 4. septembra: Rozalija, devica — Ida, sveta žena — Mozes, prerok — Marcel, mučenec — Roza, devica — Prvi petek.
Sobota, 5. septembra: Lavrencij Justinijan, škof — Obdulija devica — Viktorin, škof in mučenec — Bertin, opat.

Novi prepotrebni knjigi za rejce malih živali

Krištof F.

Gospodarska reja koz

Izdala Zveza društev „Mali gospodar“ v Ljubljani, 56 str. s slikami. Prva izdaja. Cena L 12.-

Gospodarska reja kuncev

Izdala Zveza društev „Mali gospodar“ v Ljubljani, 118 str. s slikami. II. izdaja. Cena L 14.-

Namen in cilj teh knjižic je povsem praktičen t. j. pomagati začetni kem in izpopolniti tudi način nege in gojitve koz in kuncev.

Obe knjižici sta izšli v založbi

Ljudske knjižarne v Ljubljani

Pred Škofijo 5 Miklošičeva cesta 5

— V maksimalnem ceniku št. 7, izdanem dne 1. septembra 1942-XX, je pomotoma navedena cena bukovega oglja na drobno kg 1.25 lire, na mesto 1.30 lire, na debelo en stot 85 lir namesto 90 lir, ter na drobno v vrečah 1.60 lire namesto 6.65 lire.

— Ravnateljstvo II. moške realne gimnazije v Ljubljani (Rakovnik) sporoča: 1. vpisovanje učencev za sprejem v I. razred bo dne 14. sept. od 8 do 12 v ravnateljski pisarni. K vpisu naj učenci prinesejo spričevalo o dovršenem 4. razredu ljudske šole, krstni list in kolek za 4 lire za prošnjo, katero dobe pri gimnazijskem slugu. Vpisovali se bodo učenci, stari 10 do 13 let; 2. popravni izpiti za vse razrede bodo 17. sept. Učenci, ki še niso vložili prošnje za priustitev k popravnemu izpitu, morajo to storiti do 12. septembra; 3. pisarni nižji tečajni izpit bo 18. in 19. sept., ustni pa od 21. sept. dalje; 4. sprejemni izpiti za redne in privatne učence bodo 23. in 24. sept.; 5. privatni izpiti se bodo začeli 25. septembra. Začetek vseh izpitov bo ob 8. uri zjutraj.

— Lepo vreme se nam obeta. Tako rekoč že dobrih 14 dni traja precejšnja vročina. Bila sta pač dva dneva, ko je nekoliko pršilo, toda na splošno ni bila črta vročega in lepega vremena hudo pretrgana. Dne 25. avgusta smo dobili nočni nalič, v torej na 1. septembra pa je padlo popoldne v Ljubljani le nekaj kapljic. Po nekaterih krajih pa je mednašna vročina povzročila delno pomanjkanje vode in sušo. Na prisojnih krajih, kamor se sonce čez dan upira z vso močjo, je trava popolnoma ovenela in je tu pa tam celo ožigana. Stanje voda je drugače zelo nizko. Cerkniško jezero je suho, kar že ni bilo dolgo let poprej. Vsi znaki kažejo, da se nam še za nekaj dni obeta lepo vreme, kajti barometer se naglo dviga, temperatura pa pada in nad barometrično ravno valovi zjutraj nizka, gosta megla. V sredo je bil zaznamovan temperaturni maksimum +28.3°C, kakor približno 27. avgusta. V sredo je bilo vroče. Kapanje je še vedno v velikem razmahu. Otava je v okolici pokošena. V četrti zjutraj je bila v mestu zaznamovana najnižja jutranja temperatura +12.8°C. Barometer se je od 763.5 mm dvignil na 766.4 mm. Tako stanje barometra je bilo 26. avgusta. In barometer ima tendenco dviganja.

— Vpisovanje v enoletni trgovski tečaj v Novem mestu se vrši dnevno v novem šolskem poslopiju na Smihelski cesti v Kandijini od 9. do 11. ure. Pričetek pouka 21. septembra.

— Domača kuha je naslov kuharski knjigi, ki jo je Marija Remčeva napisala prav za današnji čas. Recepti v njej so preprosti, preračunani na racionalnira živila, a vendar nudijo okusne in tečne jedi. Gospodinje dobe knjigo v vsaki knjižarni za 16 lir.

— Kupčije s hišami in zemljišči. Po zapiskih zemljiškoknjižnega urada na okrajnem sodišču je bilo v avgustu letos zaznamovanih 15 kupnih pogodb za celotno kupno vrednost 159.724 lir. Na nepremičninskem trgu je sedaj v poletju nastal trenuten zastoj, nakupovanje nepremičnin je nekoliko prenehalo. Letošnji julij je na drugi strani zaznamoval 38 kupnih pogodb za vrednost 639 tisoč 834 lir. Drugače je bilo v letošnjih osmih mesecih v zemljiški knjigi zaznamovanih že 341 kupnih in sličnih pogodb za vrednost 12.079.284 lir. V avgustu so bile prodane nekatere okoliske travniške, njivske in gozdne parcele. Kupne pogodbe so drugače starejšega datuma. Med drugimi je Ivan Bricelj, posestnik in gostilničar v Ljubljani - Štepanja vas 48, prodal Ivanu Rahnetu, trgovcu in posestniku, Ljubljana - Moste, Pokopališka ulica 3, nepremičnino vlož. št. 290 kat. obč. Štepanja vas (hiša št. 38, gospodarsko poslopije in dvorišče) za 68.400 lir. Kupna pogodba je bila 14. avgusta 1941 podpisana, prenos lastninske pravice na kupca pa izveden konec avgusta.

— Nezgode med našim delavstvom. Precej točno sliko o nezdah med našim delavstvom podajajo običajna poročila Zavoda za socialno zavarovanje. Iz polletnega poročila tega zavoda za prvo polovico leta 1942, posnemamo, da je bilo v tem času med našim delavstvom skupno 248

nezdod, od teh januarja 30, februarja 31, marca 32, aprila 45, maja 56 in junija 54. Med ponesrečenimi je bilo 216 moških in 32 žensk. Največ ponesrečenec je bilo v papirni industriji, namreč 29, nato v kovinski 28, dalje v gradnji železnice, cest in vodnih naprav 23, v gradnjah nad zemljo 24, itd. Skoraj vse naše delavstvo je zavarovano pri tem Zavodu, niso pa všteti rudarji, železničarji in še nekatere druge kategorije delavstva, ki v teh statistikah niso upoštevane.

— Pasternak je izvrstno sofitje. Le malo kdo med našimi malimi vrtnarji pozna korenje pasternak, ki bi v resnici zaslužilo, da bi ga sadili v večjem številu. Lani, ko se na primer rdeča pesa ni bogve kaj obnesla in je je manjkalo za zimsko solato, je bil prav zadovoljen tisti, kdor je imel doma zasajen pasternak. Pasternak je nekako v sredi med peso in korenjem in je vsestransko uporabljen, najboljši je seveda v solati, tako pripravljen kakor rdeča pesa. Moremo pa ga uživati in uporabljati tudi tako kakor korenje, bodisi v zakuhani ali kot dodatek drugim jedem. Pasternak ponavadi sleherni leto dobro obrodi ter tudi izvrstno prezimi. Za vrt potrebuje pasternak sorazmerno le malo semen. Nekateri vrtnarji ga spomladi tudi presajajo, ker potem napravi še lepše gomolje. Listje pasternaka pa je seveda uporabno tudi za domače živali, za koze in zajce.

— Apnenec je kalcijev karbonat. V našem večeršnjem članku o rudninskih snoveh, ki jih rastline potrebujejo, se je vpletlo nekaj tiskovnih napak. Kakor je že iz smisla članka razvidno, smo hoteli povedati, da je apnenec kalcijev karbonat (Ca CO₃) in ne kalcijev karbonat, (K₂ CO₃). To je namreč pepelika. Druge napake si je mogel čitatelj že sam popraviti.

Ljubljana

1 Mesečna rekolekcija ljubljanskih g. duhovnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 4. septembra. Začetek točno ob 5 popoldne. Zbirališče v hišni kapelici. Vsi ljubljanski g. duhovniki vljudno vabljeni. — Vodstvo.

1 Na II. ženski realni gimnaziji v Ljubljani bodo ponavljalni, razredni, privatni in nižji tečajni izpiti po sledečem sporedu v poslopiju Trgovske akademije: razredni izpiti (za tiste, ki zaradi prometnih ovir ali bolezni niso v juliju dovršili razreda) od 16. do 18. septembra; popravni izpiti od 16. do 21. sept.; privatni izpiti od 16. do 24. sept. in nižji tečajni izpiti (tudi popravni) od 21. do 24. sept. Podrobni razpored bo objavljen 10. sept. na oglasni deski pred ravnateljsko pisarno (Trgovska akademija, III. nadst.).

— Za sprejemni izpit za I. razred morajo vložiti starši do 15. septembra pri ravnateljstvu prošnje, kolkovane s kolekom za 4 lire in opremljene z rojstnim in krstnim listom ter spričevalom o dovršenem 4. razredu osnovne šole. Izpit bo najbrž 25. in 26. septembra. Vzorci prošnje se dobe pri šolskem služitelju. — Ravnateljstvo.

1 Na šolo Glasbene Matice se sprejemajo gojenci še danes od 9. do 12. in od 15. do 17. ure. Jutri, v soboto, popoldne ob 15. naj se zbere vsi gojenci v Hubadovi pevski dvorani, da zvedo, h kateremu strokovnemu učitelju so dodeljeni, in takoj nato se sporazumno določi urnik pouka za posamezne predmete. Dan in ura začetka splošne glasbene teorije in mladinskega petja pa bo nabit v večji poslopiju. Starše opozarjamo na pravčasni vpis in s tem omogočiti rednega začetka.

1 Na I. mešani meščanski šoli na Viču v Ljubljani bodo popravni in razredni izpiti za učence in učenke IV. razreda in završnega izpita dne 16. septembra; za učence in učenke vseh prvih razredov dne 17. drugih razredov dne 18., in tretjih razredov dne 19. septembra v poslopiju ljudske šole, prtiličje, desno. — Završni izpiti se bodo pričeli dne 21. in končali dne 26. septembra. Vsi izpiti bodo vselej od 8. ure dalje po razporedu, razobseženem v šolski veži. — Prošnje za izpiti morajo biti pravilno kolkovane in izročene ravnateljstvu najkasneje do 16. septembra. (Prošnja se kolkuje s kolekom za 4 lire in se s kolekom za 4 lire za vsak predmet! Te takse so oproščeni po odredbi Visokega komisariata št. 104 z dne 16. IX. 1941-XX le oni učenci(ke), katerih starši imajo 7 ali več otrok, polovico te takse pa oni, katerih starši imajo 5 ali 6 otrok. Ta ugodnost za ponavljalce razreda ne velja. — Ravnateljstvo.

1 Razdeljevanje drv za mesec september. Pri pooblaščenih trgovcih s kurivom bodo za mesec september dobili drva vsi oni, ki nimajo plina niti gozda ter ne večje količine drv kot za mesec dni. Od sobote, 5. t. m. dalje naj gredo upravičenci k trgovcem, kjer bodo po predložitvi mešarske knjižnice in potrdila hišnega gospodarja, da nimajo zaloge drv niti plina niti gozda, dobili po 25 kg drv na osebo. Upravičeni trgovci s kurivom naj se pa zaradi navodil za razdeljevanje drv zanesljivo zglase v sobi št. 3 mestnega preskrbovalnega urada že v petek, 4. septembra med 8. in 9. uro.

1 Letina za cvetačo v okolici. Na raznih kmetijah v okolici so letos nasadili veliko cvetače po dobro pognojnih njivah. Lepo, toplo in sončno vreme je bilo letos zelo ugodno za cvetačo, ki je najbolje uspeva. V sredo je neka kmetica iz občine D. M. v Polju pripeljala velik voziček lepe cvetače, ki jo je hitro prodala po 5 lir za kilogram. Cvetača je bila prodana še poprej, preden je kmetica prišla do živilskega trga.

1 Selitev prodajalcev sira. V sredo so se prodajalci sira in mlečnih izdelkov preselili končno s svojimi vozički na prostor nove ribnice, ki bo v kratkem popolnoma adaptirana. Prodajalci so se namestili pod arkadno streho nasproti kresije. Prostor je za nje najugodnejši, ker bodo v senci.

Zločinski požigi partizanskih obupancev

Zločinska brezvestnost neznatne manjšine, ki je hotela z najhujšimi zločini in s krvjo prisiliti prebivalstvo pokrajine, da bi mu sledilo, je izzvala odgovor, kakor ga je zaslužila. Oborožene Sile italijanske vojske so razpršile razbojniške tolpe, ki so hotele strahovati ljudi, in ki so svoje zločine prekrivale pod geslom »osvobodjenec«. Sedaj, ko jim že gori za petami, ko strahopetno beže razpršeni in skrivajo svoje glave pred neuklonljivo pravico, so spoznali, da niti s frazami, niti strahovanjem ne morejo več varati ljudstva. V njihovo »junaštvo«, ki ga nikdar ni bilo, saj niso znali drugega kakor moriti in napadati iz teme in zasede, danes nihče več ne verjame. V besu nad žalostnim lastnim porazom, v katerem so poželi to, kar so sami sejali, skušajo z zadnjimi obupanci in blaznežem podobnimi dejanji, zakriti dejstvo, da je konec njihove strahovlade.

V vrsto takih brezupnih podvigov, ki so jih sposobni le zločinci in obupanci, ki že vedo, da so jim ure štete, spada tudi zadnje partizansko junaštvo na Vesčah. Tam so ponoči podtaknili ogenj v skladiščih vseke papirnice, kjer je bil izdelani papir, pa tudi surovine, pripravljene za izdelovanje papirja. V svoji zločinski kratkovidnosti so menili, da bodo Bog zna kako prizadeli državo in njeno gospodarstvo. Morda so celo sanjali, da bodo s tem blaznim početjem ustavili pohod Oboroženih Sil po pokrajini in se tako rešili.

Kakšna zabloda! Njihova blazna želja po

razdiranju je povzročila veliko škodo na eni najmodernejših in dobro opremljenih industrij v pokrajini. Vevška papirnica je v svojem vsakodnevem obratu nudila dela številnim delavcem iz okolice in iz mesta. Zadnje dejanje partizanskega vandalizma in uničevanja, ki ga pošteni del prebivalstva najostreje obsoja, ni povzročilo drugega, kakor nered in motnjo v produktivnem gospodarstvu naše pokrajine. Kdo drugi bo plačal zločinski požig kakor ubogo delavno ljudstvo — torej prav tisto ljudstvo, za katerega se po njihovih izjavah potegujejo prav partizani, ki se bore za komunistični »sraj«. Posledica besnega požiga bodo neizogibno zadele vse delavstvo tovarne, 500 od teh je sedaj na cesti brez dela in zaslužka, njihove številne družine s tisoči svojcev pa brez dohodkov in jela. Poleg tega je tudi Ljubljanska pokrajina sama prikrajšana na izvoz tistih proizvodov, ki so služili za pokritje uvoza drugih življenskih potrebščin iz Kraljevine.

Ali je kaj čudnega, če danes na tisoče članov delavskih družin, ki so ostale brez dohodkov, preklinja zločince? Vsi pošteni Slovenci se upravičeno sprašujejo, kdaj bodo vendar izpregledali ti obupanci, ki menijo, da bodo z uničevanjem vseh dobrin, s pobijanjem nedolžnih življenj ustvarili komunistični »sraj«. Slovensko ljudstvo je že spoznalo, da je to, kar mu prinašajo ti zločinski anarhisti pravi — peklo. Zato jih je tudi obsodilo, zavrglo in prepustilo uničenju, ki ga zaslužijo.

1 Revna mati sedmih neboljnih otrok, od katerih najstarejši je še vedno šoloobvezen, vljudno prosj kakršne koli podpore v denarju ali v hrani. Darila prosj na upravo »Slovenca« pod »Revna mati«.

Naznanila

GLEDALISCE Drama: Sobota, 5. septembra ob 17.30: »Zaljubljena žena«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol. — Nedelja, 6. septembra, ob 14: »Vdova Rosinka«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol. — Ob 17.30: »Mali lord«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol.

RADIO. PETEK, 4. septembra. — 7.30 Pisana glasba. — 8.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 12.20 Plošče. — 12.30 Poročila v slovenski. — 12.45 Koncert sopranistke Rozike Lipušek-Koritnikove. — 13.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. — 13.25 Orkester pesmi vodi dirigent Angelini. — 14.00 Poročila v italijanski. — 14.15 Koncert radijskega orkestra. vodi dirigent D. M. Sijance. — Glasba za godalni orkester. — 14.45 Poročila v slovenski. — 17.15 Novi orkester vodi dirigent Fragna. — 17.35 Koncert tria »Emona«. — 19.30 Poročila v slovenski. — 19.45 Simfonična glasba. — 20.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. — 20.30 Vojaške pesmi. — 20.45 Znanj dueti. — 21.15 Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek, klavir, A. Dermelj, violina, C. Sedlbauer, čelo). — 21.55 Koncert vsake muzike. — 22.15 Nicotara: Pogovori s Sloveni. 22.25 Koncert altistke B. Sturm-Stritar. — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Bleiweisova cesta 43, mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

POIZVEDOVANJA. Zlat prstan z modrim kamnom sem izgubila 29. t. m. od Bleiweisove do Dermotove. Ker mi je drag spomin, prosim poštenega najditelja, da mi ga vrne proti nagradi na ogli, odd. »Slovenca«.

Z Gorenjskega

Mladini brez nadzorstva je prepovedan vstop v javne lokale, tako da mladi ljudje izpod šestnajst let brez spremstva svojih vzgojiteljev ali pooblaščenec sploh ne smejo v gostilno, v dobi od 16. do 18. leta pa jim je brez predpisane spremstva vstop v javne lokale prepovedan po devetih zvečer. Gostilničar je dolžan nadzorovati navzočnost mladine v lokalni in sme v sumljivih primerih od mladih gostov zahtevati dokumente.

V Vodichah so pokopali Ivana Burgarja po domače Jakopovega očeta, ki je doživel 89 let. V mladih letih se je kot vojak 17. pešpolka udeležil bojev v Bosni. Imel je izredno dober spomin in prav rad pripovedoval o dogodkih davnih dni.

S Spodnjega Stajarskega

Umrli je v mariborski bolnišnici znana gostilničarka gospa Terezija Pogarčnik, stara 49 let. V Celju je umrl dentst Henrik Zagorčnik iz Prevalda, star 51 let. V Teharjih pri Celju je umrl Jakob Povalej, v Rogasški Slatini pa Alojzij Hornaus in Adam Znidar.

Poročili so se v Ptuj Aladbert Vindiš in Terezija Flek ter Jožef Kmetec in Pavla Šoštarč. V Rogasški Slatini sta se poročila Anton Lavrenčak in Marija Striša.

Iz Hrvaške

Poglavnik sprejel fašistične učiteljice. Poglavnik je oni dan sprejel skupino fašističnih učiteljic, ki so vodile letovališče ustaške mladine na Horvačanski cesti. K Poglavniku jih je vodil šef tiskovnega oddelka zastopstva P. N. F. pri ustaški organizaciji, dr. Fiocca ter profesor Ferrareis kot zastopnik italijanske mladinske organizacije GIL.

Hrvatska mladina na obisku pri italijanski mladini. Nova skupina ustaške mladine se mu di že dalj časa na obisku pri italijanski liktorski mladini. Pri tej mladinski italijanski organizaciji je poleg hrvaške mladine na obisku tudi še slovaška mladina.

Poglavnik je te dni odlikoval šefa hrvaškega glavnega štaba general-poročnika Vladimirja viteza Laxo z veleredom krone kralja Zvonimirja.

Hrvatski notranji minister pri predsedniku madžarske vlade. Pri pogrebu madžarskega podregenta Hortyja je zastopalo hrvaško vladno posebno hrvaško zastopstvo, ki ga je vodil hrvaški notranji minister dr. Andrija Artuković. Hrvatskega notranjega ministra je ob tej priliki sprejel tudi predsednik madžarske vlade dr. Nikola Kalay.

Iz Srbije

Protikomunistična razstava v Belgradu. Belgrajski nemški dnevnik »Donau Zeitung« poroča, da so v Belgradu prejšnjo sredo odprli veliko protikomunistično razstavo, ki jo je pripravil in uredil srbski državni propagandni urad. Razstavo je odprl ob navzočnosti zastopnikov in sodelavcev nemškega vojaškega poveljstva v Srbiji, članov srbske vlade, zastopnikov listov ter srbskih javnih ustanov šef srbske državne propagande Djordje Perić, prejšnji glavni ravnatelj »Avale«.

Quidodolna TORBA

MATI SE RAZJEZI, KO VIDI, DA JI SIN SE V TRETJIC NI PRINESEL KRUHA. MILORAD PA PRAVI: »RES JE, A ZATO IMAM KACO, KI MI BO BO SE VELIKO KORISTILA.« GRE SE V GOZD, NABERE VELIKO DRACJA, GA PRODA IN KUPI ŠTIRI HLEBCE KRUHA. VSI SO SE NAJEDLI: PES, MACEK, KACA, MATI IN SIN.

KO JE KACA ZRASLA, JO JE MILORAD ODNESEL NA NJEN DOM. SPOTOMA MU REČE KACA: »MOJA MATI TI BO PONUJALA ZAME ZLATA IN SREBRA, A TI ZAHTEVAJ LE TORBO, KI VISI NAD VRATMI. KAR BOŠ ZELED, POTRKAJ PO NJEJ. PRISLO BO KOJ DVANAJST FANTOV. VSE TI BODO STORILI, KAR BOŠ HOTEL.«

Dosedanji naročniki »Slovenčeve knjižnice«!

Obnovite takoj naročnino na II. letnik „Slovenčeve knjižnice“!

V drugi letnik te lepe družinske zbirke knjig so uvrščeni številni najboljše domači in tuji napeti romani in povesti svetovnega slovesa. Vsaka knjiga stane le 6 lir. V polplatno vezana 13 Lir, v celoplatno vezana pa 20 Lir. V naslednjih dneh bodo dosedanja naročniki, ki imajo naročnino na I. letnik knjižnice v redu plačano dobili v dar prelepo knjigo

„VELIKI, BELI MOLK“

ki je za vse tiskana na boljšem papirju. — Vsak kdor nam pridobi 5 novih naročnikov na II. letnik, bo dobival »am vso zbirko zastojni«. Naročite se že v naslednjih dneh na prelepo zbirko knjig »Slov. knjižnice«! II. letnik »Slovenčeve knjižnice« naročite kar s dopisnico na »Upravo Slov. knjižnice«, Kopitarjeva 6, Ljubljana ali pa pri naših podružnicah oziroma pri zastopnikih!

Miklova Zala

SPISAL DR. J. SKET. RIKAL E. GODEC

413

Na potu domov je prišla Davorinu majhna četa oboroženih kmetov naproti. Bil je Mirko s svojimi tovariši in sosednjimi kmeti. Tisti dan namreč, ko so zapustili Turki Gradišče, so opustili tudi Mirka in njegove tovariše. Ves obupan je hitel mladi mož potem v tabor pod Rožčico, meneč, da še najde svojo ženo Zaliko.

414

Sosedje so tedaj slavili pogumno Almiro, češ le ona je rešila Mirka in najodličnejše može v vsej okolici. Vse se je čudilo, ko je Almira pripovedovala, kako je šla tisto usodno noč naravnost k turškemu poveljniku v šotor; kako ga je ondi kleče prosila, naj reši Mirka in njegove tovariše temne sužnosti.

415

A vprav takrat, ko je bila pri njem, je privedla ponočna straža Zaliko v šotor. Ujeli so jo nekje v podzemskem hodniku, kamor jo je bil zvalil nesrečni in predrzni mladenič Davorin. Poveljnik da je nato njeno iskreno prošnjo uslišal. Zala pa je kot nočno pohajalko odvedel v sužnost.

SPORT

Kaj bo novega v nedeljo?

September je navadno mesec velikih prireditvev. Skozi vse poletje so športniki tekmovali in stopnjevali svojo zmogljivost, sedaj pa je glavno »delo« opravljeno, prišel pa je čas, ko padajo najboljše znamke. Nič kaj zadovoljni še nismo z letošnjimi razporednicami v plavanju in lahki atletiki. Zanašamo se pa na prijetne septemberске nedelje, ko bo popustila vročina in bodo razmere za postavljanje dobrih znamk veliko ugodnejše. Sporeda na raznih terenih bo še vedno dovolj. Tudi prva nedelja v septembru bo nudila dovolj priložnosti, da bomo — tako upamo — ujeli kaj dobrega za naše sezone razporednice. Nedeljski spored na velikih pozornicah bo ta-le:

Genova: mednarodne plavalne tekme med Nemci in Italijani.
Blatno jezero: jadrane tekme med Nemci in Madžari.
Bratislava: kolesarske dirke z udeležbo Hrvatov, Nemcev in Slovkov.
Budimpešta: plavalne tekme med Švedi in Madžari.
Zagreb: mednarodna nogometna tekma med Slovaki in Hrvati.
Zürich: teniški dvoboj med Italijani in Švicarji.

To bi bile najvažnejše prireditve prihodnje nedelje. Omenjamo pa še gostovanje nemških atletov na Švedskem in Norveškem. Če bo pri tem gostovanju sodeloval tudi Gundar Haegg, bomo zelo verjetno poročali v prihodnjem tednu še o njegovem svetovnem rekordu štev. 7. Haegg bo moral vsekakor pohiteti, če bo hotel doseči letos vse tisto, kar so o njem pisali. Prav posebno pa nas zanima, katere proge se bo lotil sedaj, ko že ima v žepu svetovne znamke od 1500 do 3000 metrov. Dve izbiri ima: da naskoči star Ladoumégueov odnosno Harbigov rekord na 1000 metrov ali pa da se loti Mäkijeve znamke na 5000 metrov. Naj se odloči kakor koli, lahko ne bo šlo, čeprav je Gundar Haegg tako hiter, da mu še ni bilo enakega pod soncem.

20 najhitrejših tekačev

Dopisnik naše sobotne športne posvetovalnice Kit Dušan nam je poslal v objavo svojo listo evropskih tekačev, ki so dosegli letos na 100 m boljše čase od 11 sekund. Iz virov, ki so mu bili na razpolago, je naštel 23 brzcev, ki so dosegli čase od 10,5—10,9 sek. Omenjamo, da je naš vneta zbiralec športnih izidov šele 14 in pol leta star. njegova tabela pa je naslednja:

1. Osendarp (Nizozemska) 10,5
2. Mellarovicz (Nemčija) 10,5
3. Lehman (Nemčija) 10,5
4. Moina (Romunija) 10,5
5. Monti (Italija) 10,6
6. Strandberg (vedska) 10,6
7. Sprée (Nizozemska) 10,6
8. Facchini (Italija) 10,6
9. Haenni (Švica) 10,6

10. Tito (Italija) 10,7
11. Berger (Nizozemska) 10,8
12. Seeger (Švica) 10,8
13. Csany (Madžarska) 10,8
14. Daelli (Italija) 10,8
15. Wageman (Nemčija) 10,8
16. Solimosi (Madžarska) 10,8
17. Verrucioni (Italija) 10,8
18. Valmy (Francija) 10,9
19. Piccolini (Italija) 10,9
20. Studer (Švica) 10,9

Sporočilo dopisnika: Kakor vidite, je ostala Vaša lestvica najhitrejših tekačev z eno edino izjemo nespremenjena Na vprašanje, ki ste nam jih poslali, bomo odgovorili v sobotni številki »Slovenec«.

Šport v kratkem

Poslovala se je. Ni še dolgo od tega, ko se je pojavila v Švici znamenita atletinja Ilsebill Pfennigova, ki je ogrozila ženski svetovni rekord v skoku v višino. Skakala je ko moški, preskakovala znamko 1,66 m in bila med ženskami edina, ki je obvladala kalifornijski stil. O njej pa ne bomo kaj več čitali, zakaj Ilsebill se je poročila in dala športu slovo.

Novo športno vodstvo na Slovaškem. Slovaški šport je dobil poseben državni odbor za telesno vzgojo, katerega bodo sestavljali predstavniki športnih zvez, vojske, šolstva in Hlinkove garde. Odbor bo deloval pod predsedstvom zastopnika vlade, podrejen pa bo notranjemu ministru. Člamo tudi, da pripravljajo na Slovaškem poseben zakon za ureditev športnega udejstvovanja.

Naše poročilo o nedeljskih plavalnih tekmah med Nemci in Hrvati v Zagrebu izpopolnjujemo z izidom tekmovalja v waterpolu. Hrvatska sedmorica je igrala dvakrat proti nemškemu državnemu prvaku LSV iz Berlina in dosegla obakrat neodločen izid z 2:2.

Asboth in Florijanov sta najboljša igralca tenisa na Madžarskem. Asboth je premagal pri zadnjem prvenstvu Szegedja in Szentpeterja, Florijanov pa San Donnino, med tem, ko je Bossi-jeva prepuščala zmago brez borbe. Pri letošnjem madžarskem prvenstvu je sodelovalo tudi nekaj Švedov in Italijank.

Vseh vrst nogometake so dobili na Francoskem po novi športni ureditvi. Ločili jih bodo v štiri kategorije: v čiste amaterje, zvezne amaterje, pomnožne poklicne igralce in profesionalce. Malo čudna delitev; zaradi športa bodo igrali vsekakor samo v prvi skupini, v ostalih pa bodo zaslužki nižji, višji in visoki. Gre vsekakor za kategorije, podobne onim v uradniškem zakonu.

Ilmari Salminen, 40 letni finski tekač, je bil tudi na nedeljskem državnem prvenstvu najhitrejši. 5000 m je pretekel v 14.50,6, 10.000 m pa v 31.02. Zanimivo je dodati, da se je znojil na tekašišu tudi svetovni rekorder Mäki, ki pa je tekkel za petami Salminena in se moral zadovoljiti z drugim mestom. Zmago starega Salminena je pozdravilo 20.000 gledalcev z živahnim odobravanjem.

Sulla tua strada incontri ogni giorno tante vendite di biglietti della Lotteria di Merano! Ascolta il consiglio dell'amica invisibile che ti cammina allato: la Fortuna! Fermati e acquista un biglietto che può farti diventare milionario.

Na svoji poti srečuješ vsak dan toliko prodajalnih srečk Loterie di Merano. Poslušaj nasvet nevidne prijateljice Sreče, ki te spremlja. Ustavi se in kupi srečko, ki te lahko napravi milijonarja.

REGALA MILIONI

a chi acquista un biglietto per L. 12—

DARUJE MILIIONE

tistemu, ki kupi srečko za Lir 12—

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

Začetek film. sezone! Prvi film z najnov. popevko
Hočem živeti tako
Tenorist Ferruccio Tagliavini poje arije iz raznih oper. Ostali igralci: Carlo Campanini. Silvana Jachino
KINO MATICA - TEL. 22-41

Tehnično nedosegljiv prikaz letalskih akrobacij
Pustolovci v zraku
Lepa Rita Hayworth se bori za ljubezen postavnega, simpatičnega Gary Gran-ta.
KINO UNION - TEL. 22-21

Znižane cene! Duhovita komedija
Gospod Maks
V gl. vlogi: Vittorio de Sica, Assia Nasis
Režija: Mario Camerini
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Malioglasji

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L. 0,30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L. 1, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L. 0,60. Davek se računa posebej. — Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Iščejo:

Služkinjo

zmožna kuhe in hišnih del išče službo za takoj. Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Takoj« št. 4861.

Objave

Krompir!

Vsi, ki ste kupili krompir meseca avgusta pri nas, nam takoj prinesite septembrske odrezke A, B, C, ker je nujno zaradi bodoče nabave krompirja. SEVER & KOMP., Ljubljana.

Službe

Dobe:

Mlajše dekle

pridno in pošteno, ki zna kuhati, sprejemati takoj. Niko Malgaj, Knezova 19, Ljubljana.

Prodamo

Žvepleni cvet

najboljše nadomestilo apna za konzerviranje krompirja nudi Sever & Komp., Ljubljana. (1)

Šivalni stroj

železen štedilnik, omaro in mizo, prodam. Naslov in upravi »Slovenec« pod št. 4838. (1)

novanni Vergas

57

Tone Nevolja

Roman.

Božja volja je bila, da sem moral vzeti Oso, kot kazen za svoje grehe! In moral je imeti zelo debelih grehov, ker mu je Osa zastrupljala kruh. V ustih in mu dajala trpeti muke iz vic, podnevi in ponoči. Po vrhu se je še bahala, da mu je zvesta, da bi ne pogledala v obraz niti enega kristjana, tudi če bi bil mlad in lep kot Tone Nevolja ali Vane Pizzuto, za vse bogastvo na svetu ne. Medtem pa so moški neprestano brenčali okoli nje, da bi jo skušali, kot da bi imela med v krilih. »Če bi bilo res bi šel jaz sam poklicat onega, samo da bi mi jo spravil s poti!« je godrnjal stric Križ. Dejal je tudi, da bi marsikaj plačal Vanetu Pizzuto ali Toneču Nevolji, da bi mu nasadila rogove, ker Tone je že itak opravljal ta poklic. »Toda bi jo lahko poslal proč, to čarovnico, ki sem si jo vrnil v hišo!«

Toda Tone je opravljal poklic, kjer je bilo izobilje in jedel in pil je, da ga je bilo veselje gledati. Zdal je nosil glavo pokonci in se je oosmehoval, če mu je ded natihome rekel: kako besedo; sedaj se je ded delal ponižnega, kot da bi on delal krivico. Tone je govoril, da ve, kam mu je hoditi spat, v Santuzzino stajo, če ga nočejo v hiši. Že tako niso pri njem doma ničesar trošili, da bi mu dali jesti. Gospodar Tone, Aleš in Nena so lahko vse ono, kar so si prislužili z ribolovom, s statvami, v pralnici in z vsemi ostalimi poklici, stavljali v stran za tisto znamenito barko svetega Petra, s katero si zaslužil. Ja si vsak dan lomil roke za en zvitek rib ali pa za hišo pri nešpljevem drevesu, v katero bi

šli veselo erkovat od gladi; on bi itak ne hotel niti noviča. Siromak, kot je bil, je rajši užival nekaj počitka, dokler ni bil mlad in ni lajal ponoči kot ded. Sonce je bilo tam za vse, senca pod oljkami, da si se postavil v hlad, trg, da si se sprehajal, cerkvene stopnice, da si na njih klepetal, cesta, da si videl iti mimo ljudi in slišel novice ter krčma, da si jedel in pil s prijatelji. Potem pa, ko ti je zevanje lomilo čeljusti, si igral moro ali briškolo. In nazadnje, ko si bil zaspan, je bila tam ograda, kjer so se pasli ovni botra Nosana, da si se po njej zleknil in spal podnevi, ali pa staja botre sestre Marijeangele, ko je bila noč.

»Ali te ni sram živeti takega življenja?« mu je dejal nazadnje ded, ki ga je nalašč prišel iskat, s sklonjeno glavo in ves sključen. Plakal je kot otrok, ko je to govoril in ga je vlekel za rokav za Santuzzino stajo, da bi ju nihče ne videl. »In na svoj dom ne misliš? In na svoje brate ne misliš? O, če bi bila tu tvoj oče in Dolginka! Tone! Tone!«

»Toda, ali mar vi živite boljše od mene, ko delate in se trudite za prazen nič? Naša nesreča zla usoda je! To je, vidite! Poglejte, kakšni ste postali, da ste videti kot lok za gosli in do starih let ste živeli vedno isto življenje! Kaj imate zdaj od tega? Vi drugi ne poznate sveta in ste kot mačice z zaprtimi očmi. In ribe, ki jih ulovite, ali jih pojedete? Ali veste, za koga delate od ponedeljka do sobote in ste se spavili v tako stanje, da vas ne bi hoteli niti v bolnišnici? Za one, ki ničesar ne delajo in ki imajo denarja na kupe, za one delate?«

»Toda ti nimaš denarja, niti jaz ga nimam! Nikdar ga nismo imeli in smo si prislužili kruha, kot je bila božja volja. Prav zato je

treba sukati roke, da ga prislužiš, sicer umreš od gladi.«

»Kot je vragova volja, hočete reči! Kajti naša nesreča je vsa satanovo delo! Zdal veste, kaj vas čaka, ko ne boste več mogli sukati rok, ker vam jih bo revmatizem napravil kot trtno korenino? Čaka vas dolina pod mostom, da greste tja poginit!«

Ne! Ne! Ne! je vzkliknil stari, ves vesel in mu vrzel okrog vratu svoje roke, toge kot trtna korenina. »Denar za hišo je že tu, in če nam pomagaš...«

»Ah! Hiša pri nešpljevem drevesu! Mislite li, da je najlepša palača na svetu, vi, ki niste videli drugega?«

»Vem, da ni najlepša palača na svetu. Toda tega bi ne smel govoriti, ki si v njej rojen, tembolj, ker tvoja mati ni v njej umrla.«

»Niti moj oče ni v njej umrl. Naš poklic je tak, da puščamo svojo kožo tam doli, v žrebu morskega psa. Dokler je ne pustim, hočem vsaj uživati ono malo dobrega, ki ga lahko najdem, ker je zaman, da se mučim za prazen nič! In potem? Kdaj boste imeli hišo? Kdaj boste imeli barko? In potem? In doto za Meno? In doto za Lijo... Ah! Pri krvi tatinskega Judeža! Kakšno nesrečno usodo imamo!«

Starec je odšel obupan, zmajujoč z glavo in z ukrivljenim hrbtom, kajti bridke nečakove besede so ga strle hujše kot kos kleči, ki bi mu padel na hrbet. Zdal ni več imel poguma za nobeno stvar, roke so mu omahile in rad bi plakal. Ni mogel misliti na drugo, kot da Boštjanču in Luki niso nikdar hodile po glavi te stvari, ki so hodile Toneču in da sta bila vedno napravila brez pritoževanja, kar sta morala napraviti. Premleval je tudi v mislih, da je brez

koristno misliti na Menino in Lijino doto, ker bi tega nikdar ne zmogli.

Zdelo se je, da je tudi ubožica Mena to vedela, tako je bila tožna. Zdal so se sosedje od daleč izogibale vrat Nevolji, ko bi se trajala kolera in puščale so je samo, poleg sestre z rožasto ruto, ali skupaj z Nunziato in sestrično Ano, ko sta ti za miloščino prišli nekoliko pokramljati. Kajti tudi sestrična Ana je imela, ubožica, onega pijanega Roka zdaj so že vsi to vedeli. Nunziata je bila še premala, ko jo je bil oni patron njen oče kar na lepem zapustil, da bi šel drugam iskat sreče. Ubžici sta se prav zaradi tega med seboj razumeli, ko sta se natihome razgovarjali, s sklonjeno glavo in z rokami pod predpasnikom ter tudi ko sta molčali, ne da bi si gledali v obraz, misleči vsaka na svoje stvari. »Ko je človek dotiran v stanje, v katerem smo mi, je treba, da si sam pomaga in da vsakdo misli na svoje koristi«, je dejala Lia, ki je govorila kot odrasla žena.

Don Mihael se je od časa do časa vstaljal, da bi ju pozdravil ali jima povedal kako šalo, tako da sta se ženi navadili na obšito čepico in se je nista več bali: Liji je celo uslo, da je tudi ona povedala šale in se nad njimi smejala. Mene se niti ni upala, da bi jo karala, ali da bi šla v kuhinjo in jo pustila samo, zdaj ko ni imela več matere. Tudi ona je ostajala tam, obnemogla s samo seboj in gledala je sem in tja po ulici z utrujenimi očmi. Zdal jo je videla, da so jih sosedji zapustili, ji je srce prekipovalo od hvalečnosti vsakokrat, ko donu Mihaela pri vsej njegovi obšiti čepici ni bilo pod čast, da bi malo poklepetal. In če je don Mihael našel Lijo samo, jo je gledal v oči in si vlekel brke, z obšito čepico, ki jo je imel pomaknjeno na biriški napon, ter ji govoril: